

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه قم

دانشکده الهیات و معارف اسلامی

پایان نامه دوره کارشناسی ارشد علوم قرآن و حدیث

عنوان:

مفهوم شناسی لعن و مصادیق آن در روایات نبوی از

دیدگاه فریقین

استاد راهنما:

خانم دکتر سیده وحیده رحیمی

نگارنده:

راضیه قاسمی

زمستان / ۱۳۹۳

تقدیم به

پیامبر نور و رحمت که با انفاس قدسیش، مہانی حب و بغض را بہ ما شناساند تا دمسیر زندگی دوستدار ارزش ما و دشمن زشتی ما کردیم.

تقدیم به

پاداران کلام نبوی کہ بانثار جان و مال و ہمہ زندگیشان کوشیدند تا پیام های اصل محمدی بہ دست ما برسد و مفهوم عشق و نفرت را بہ ما نشانند.

تقدیم به

ہمہ بزرگ مردان تاریخ، کہ علایذ زیبائی ہارا کاشتند و ریشہ زشتی ہارا از زمین بردند.

تقدیم به

ہمہ مظلومان پاک سرشتی کہ با تاسی از آل امہ نفریشان را از ظلمتہا ابراز نمودند ولی پلیدی ماندای آنہارا خاموش کرد.

تقدیم به

وارثان زمین کہ پس از این زمان نخواہند آمد و انتقام مطہرائی کہ ظالمان جور مانع رسیدن صدای حشمان بہ جہانیان شدند را خواہند گرفت.

تشکر و قدردانی

الحمد لله الذي جعلنا من المتمسكين بولاية أمير المؤمنين و الأئمة المعصومين :

خدای راناگرم که

مرا از مجین امام المتقین قرار داد.

خدای راناگرم که

مرا فرزند والدینی فهم قرار داد که حب علی و اولادش را به من آموختند.

خدای راناگرم که

استادی یگانه و مهربان (پنجم استاد و حیدره رحیمی) را در مسیر زندگی قرار داد تا بندگی را بیاموزم.

خدای راناگرم که

دو خواهر پاک و الهی به من داد تا مفهوم خوب زیستن را یاد بگیرم.

خدای راناگرم که

بهمسری رنوف و عطف به من عنایت نمود تا خدای گونه زندگی کنم.

چکیده

مسئله لعن، یکی از ضروریات اجتماعی و از راه‌های جداسازی حق از باطل است. رساله حاضر با عنوان "مفهوم شناسی لعن و مصادیق آن در روایات نبوی از دیدگاه فریقین" و به هدف تبیین مفاهیم و مصادیق لعن در لسان پیامبر 9 تدوین شده است. لعن به معنای طرد و دور راندن از رحمت همراه با خشم و تنفر است. از مقایسه واژه لعن و لغات متقارب المعنی آن، می‌توان گفت: در لعن نسبت به دیگر واژگان، شدت غضب و ابراز انزجار بیشتری مشهود است. لعن سنتی از سنن خداوند و رسولش محسوب می‌شود که در قرآن و روایات به کار برده شده است. از آن‌جا که کسی نمی‌تواند قرآن را انکار کند، سنت لعن در قرآن خدشه دار نشده؛ اما برخی از روایات نبوی لعن در برخی از کتب عامه مورد تحریف قرار گرفته و تأویلات سویی نسبت به آن‌ها شده، هم‌چنین برخی از اهل سنت، قائل به عدم جواز لعن هستند که در پژوهش حاضر توجیه‌های متعصبانه این گروه با استناد به قرآن و روایات نبوی و شروح دیگر علمای اهل سنت، مردود شمرده شد. اگرچه شیعه با تأسی به آیات و روایاتی که امر به لعن نموده اند، نسبت به مستحقین، لعن را جایز می‌شمرد، اما این بدین معنا نیست که هر کس با سلیقه شخصی اش مجاز است فردی را مستحق لعن شمرد. لعن‌های اهل بیت: در خلوت و در مناجات با خداوند بوده و هیچ‌گاه به قصد توهین به مقدسات اهل سنت و تشدید فضای خصومت بین فریقین بیان نشده است.

از جمله مصادیق ملعون در روایات نبوی می‌توان به برخی از افراد و قبایل، به علت کارشکنی‌های ایشان علیه اسلام اشاره نمود. از دیگر مصادیق لعن، افعال پلیدی هستند که موجب دوری افراد از رحمت الهی و لعن می‌شود که شامل اعمال زشت اجتماعی، اعتقادی، اقتصادی و اخلاقی هستند. در پایان می‌توان گفت: لعن نبوی عین رحمت آن حضرت برای دور کردن افراد از برخی افعال پلید و اجتناب از پیوند با ملعونان است.

کلمات کلیدی: لعن، پیامبر اسلام 9، روایات نبوی، روایات شیعه، روایات اهل سنت.

فهرست

صفحه	عنوان
۱	مقدمه

فصل اول: کلیات

۴	۱-۱. تعریف مسأله
۶	۱-۲. سوالات تحقیق
۶	۱-۲-۱. سؤال اصلی
۷	۱-۲-۲. سوالات فرعی
۷	۱-۳. فرضیه‌ها
۷	۱-۴. پیشینه تحقیق
۱۱	۱-۵. اهمیت و ضرورت تحقیق
۱۳	۱-۶. اهداف و کاربرد های تحقیق
۱۳	۱-۷. روش تحقیق
۱۶	۱-۸. واژه شناسی لعن
۱۸	۱-۸-۱. کاربرد های لعن
۲۰	۱-۸-۲. بررسی واژه "سب"
۲۲	۱-۸-۳. رابطه بین لعن و سب
۲۳	۱-۸-۴. لغات متقارب با لعن
۲۴	۱-۸-۴-۱. لغات متقارب المعنی
۲۴	الف. بهل

- ب. براءت ۲۵
- ج. رجم ۲۶
- د. بعد ۲۷
- ه. سحق ۲۷
- و. طرد ۲۸
- ز. اخساء ۲۹
- ح. دُحور ۲۹
- ط. طرح ۳۰
- ۱-۸-۴-۲. لغات مشابه در نتایج ۳۰
- الف. قاتلهم الله، قُتِل ۳۰
- ۱-۹. پیشینه لعن ۳۲
- ۱-۹-۱. لعن در امت‌های گذشته ۳۲
- ۱-۹-۲. گذری بر مفهوم لعن در فرهنگ عرب جاهلی ۳۲
- ۱-۹-۳. لعن در فرهنگ اسلام ۳۳
- ۱-۱۰. لعن در قرآن ۳۴
- ۱-۱۰-۱. لعن در آیات مکی ۳۴
- ۱-۱۰-۲. لعن در آیات مدنی ۳۵

فصل دوم: جواز یا عدم جواز لعن در میان فریقین

- ۱-۲. نظر اهل سنت در باب جواز و عدم جواز لعن ۴۱
- ۱-۲-۱. نهی مطلق ۴۱
- ۱-۲-۲. جواز لعن عام ۴۲

- ۳-۱-۲. لعن کافر معین ۴۲
- ۴-۱-۲. لعن مسلمان عاصی و گنهکار معین ۴۳
- ۲-۲. رد نظرات قائلان عدم جواز لعن (مطلق و لعن فرد معین) ۴۵
- ۱-۲-۲. دلیل اول (روایات نبوی نهی از لعن) ۴۵
- ۱-۱-۲-۲. رد نظر نهی مطلق لعن با شروح اهل سنت ۴۵
- ۲-۲-۲. دلیل دوم (سبب نزولی ذیل آیه ۱۲۸ آل عمران) ۴۸
- ۱-۲-۲-۲. رد نظر منع پیامبر ۹ از لعن ۴۸
- ۳-۲-۲. دلیل سوم (افضلیت ترک لعن) ۴۹
- ۱-۳-۲-۲. رد نظر ترک لعن برای انجام تسبیح و اشتغال به خود ۴۹
- ۴-۲-۲. دلیل چهارم (نظریه عدالت صحابه) ۵۰
- ۱-۴-۲-۲. رد نظریه عدالت صحابه ۵۰
- ۲-۴-۲-۲. ادله رد نظریه عدالت صحابه ۵۱
- ۳-۲. احادیث نهی لعن در شیعه ۵۴
- ۱-۳-۲. نظر شیعه در باب جواز لعن ۵۵
- ۲-۳-۲. نظر شیعه در باب عدم جواز لعن ۵۵
- ۳-۳-۲. سنت اهل بیت : در لعن کردن ۵۶
- ۳-۳-۲. نظر کلی فریقین در باب جواز و عدم جواز لعن ۵۷
- ۴-۲. تحریف روایات لعن وارده از پیامبر ۹ ..... ۵۸
- ۱-۴-۲. حدیث فوق از نظر فریقین ۵۹
- الف. جایگاه حدیث فوق در کتب روایی شیعه ۵۹
- ب. جایگاه حدیث فوق در کتب روایی اهل سنت ۶۰

- ۲-۴-۲. بررسی سندی حدیث ۶۰
- ۲-۴-۳. بررسی محتوایی روایت فوق ۶۲
- ۲-۴-۴. بیان نظرات اهل سنت و بررسی آن‌ها ۶۲
- الف. نظر بی‌هقی و بررسی آن ۶۲
- ب. نظر نووی و بررسی آن ۶۲
- ج. نظر ابن حجر و بررسی آن ۶۴
- ۲-۴-۵. فلسفه شکل‌گیری این دسته از احادیث ۶۵
- ۲-۴-۶. نقد حدیث با قرآن ۶۷
- ۲-۴-۷. نقد حدیث با روایات متعارض ۶۸
- نتیجه‌گیری ۶۹
- جمع‌بندی ۷۰

فصل سوم: لعن افراد و قبایل

- ۳-۱. لعن افراد ۷۵
- ۳-۱-۱. لعن افراد با ذکر اسم ملعونان ۷۶
- ۳-۱-۱-۱. کفار و مشرکان ملعون در کلام پیامبر ۹ ..... ۷۶
- الف. عَقْبَه بن ابی مُعَیْط ۷۶
- ب. عمرو بن هشام (ابو جهل) ۷۸
- ج. اُمَیَّه بن خَلْف ۷۸
- د. شَیْبَه و عُتْبَه بن رَبِیعَه ۷۹
- ه. عُمَارَه بن وَلید ۸۰
- و. ولید بن عُتْبَه ۸۰

- نتیجه گیری ۸۰
- ۳-۱-۱-۲. مسلمانان ملعون در کلام پیامبر 9 ..... ۸۱
- الف. حکم بن عاص ۸۱
- ب. مروان بن حکم بن عاص ۸۲
- ج. عمرو بن عاص ۸۴
- د. مُغیرَه بن ابی العاص ۸۵
- ه. ابوسفیان، معاویه و یزید ۸۷
- و. أُعیبَس و ذریه اش ۹۲
- نتیجه گیری ۹۳
- ۳-۱-۲. لعن افراد بدون ذکر اسم ملعونان ۹۳
- ۳-۱-۲-۱. متخلفین لشکر اسامه ۹۴
- نتیجه گیری ۹۵
- ۳-۲-۱-۲. امیرانی از قریش (او الائمه من قریش) ۹۵
- نتیجه گیری ۹۷
- ۳-۲-۱-۳. دشمنان حضرت علی 7 ..... ۹۸
- الف. بررسی سندی حدیث ۹۸
- ۳-۲-۱-۳-۱. دیگر روایات هم مضمون با روایت لعن دشمنان حضرت علی 7 .... ۱۰۰
- الف. حدیث "لعن عیون" ۱۰۰
- ب. حدیث "لعن دشمنان علی بن ابی طالب 8" ۱۰۰
- ج. حدیث "لعن ولایت یافتگان بر علی 7" ۱۰۱
- د. حدیث "لعن منکران حقّ علی 7" ۱۰۲

- ه. حدیث "لعن تباه کنندگان عهد نبی" ۱۰۳
- و. حدیث "لعن مخالفان علی 7" ۱۰۵
- ز. حدیث "لعن در خلوت" ۱۰۵
- ح. حدیث "مستحقان لعن" ۱۰۶
- ط. حدیث "لعن حبس مزد صاحب اجر" ۱۰۷
- ۳-۲-۱-۴. دشمنان حضرت فاطمه زهرا 3 ..... ۱۰۸
- نتیجه گیری ۱۰۹
- ۳-۲-۱-۵. دشمنان امام حسین 7 ..... ۱۰۹
- ۳-۲. لعن برخی قبایل عرب ۱۱۰
- ۳-۲-۱. قبایل ملعون و علّت لعن آنها ۱۱۰
- جمع بندی ۱۱۱

فصل چهارم: لعن افعال

- لعن افعال ۱۱۶
- ۴-۱. لعن افعال اجتماعی ۱۱۶
- ۴-۱-۱. لعن گناهان افراد نسبت به یکدیگر ۱۱۶
- ۴-۱-۱-۱. لعن عام گناهان افراد نسبت به یکدیگر ۱۱۷
- ۴-۱-۱-۱-۱. آزار و اذیت مؤمن ۱۱۷
- نتیجه گیری ۱۱۸
- ۴-۱-۱-۲. ضرر، خیانت، فریب و ... به مؤمنین ۱۱۸
- نتیجه گیری ۱۱۹
- ۴-۱-۱-۳. انداختن بار خود بر دوش دیگران و تزییع حقّ عائله ۱۱۹

- نتیجه گیری ۱۲۰
- ۴-۱-۱-۱-۴. گمراه کردن نابینا ۱۲۱
- نتیجه گیری ۱۲۲
- ۴-۱-۱-۱-۴. سلب امنیت عمومی ۱۲۲
- نتیجه گیری ۱۲۴
- ۴-۱-۱-۱-۴. دروغ گویی ۱۲۴
- ۴-۱-۱-۲. لعن خاص گناهان افراد نسبت به یکدیگر ۱۲۵
- ۴-۱-۱-۲-۱. بی حرمتی به والدین و سر پرست (ولی) ۱۲۵
- الف. ناسزا گویی به والدین ۱۲۵
- نتیجه گیری ۱۲۶
- ب. عاق والدین ۱۲۷
- نتیجه گیری ۱۲۷
- ج. انکار نسبت پدری ۱۲۷
- ۴-۱-۲. گناهان انسان نسبت به موجودات زنده ۱۲۸
- ۴-۱-۲-۱. مُثله کردن ۱۲۹
- ۴-۱-۲-۲. هدف تیر قرار دادن حیوانات ۱۲۹
- ۴-۱-۲-۳. داغ زدن بر حیوان ۱۲۹
- ۴-۱-۲-۴. سوار شدن نفرات زیاد بر حیوان ۱۳۰
- ۴-۱-۲-۵. لعن کنندگان حیوانات ۱۳۰
- ۴-۱-۲-۶. ذبح برای غیر خدا ۱۳۱
- نتیجه گیری ۱۳۲

- ۲-۴. لعن افعال عقیدتی ۱۳۲
- ۱-۲-۴. لعن تکذیب کننده قدر الهی ۱۳۲
- الف. مصادیق تکذیب کننده قدر الهی در زمان پیامبر ۹ ..... ۱۳۴
- ب. معرفی قدریه ۱۳۴
- نتیجه گیری ۱۳۵
- ۲-۲-۴. یهود در لسان نبوی ۱۳۵
- ۱-۲-۲-۴. ترک امر به معروف و نهی از منکر ۱۳۶
- نتیجه گیری ۱۳۷
- ۲-۲-۲-۴. قبور را سجده گاه قرار دادن ۱۳۷
- الف. شبهه وهابیت ذیل این روایات ۱۳۹
- ب. پاسخ به شبهه ۱۴۰
- نتیجه گیری ۱۴۱
- ۳-۲-۲-۴. استفاده از شحوم (پیه‌ها) ۱۴۱
- ۴-۲-۲-۴. اصحاب سبت ۱۴۲
- نتیجه گیری ۱۴۴
- ۳-۴. لعن افعال اقتصادی ۱۴۴
- ۱-۳-۴. لعن افعال اقتصادی عام ۱۴۴
- ۱-۱-۳-۴. نپرداختن زکات مال و جسم ۱۴۵
- نتیجه گیری ۱۴۷
- ۲-۱-۳-۴. بندگان درهم و دینار ۱۴۷
- نتیجه گیری ۱۴۸

- ۱۴۸ ..... ۲-۳-۴. لعن افعال اقتصادی خاص
- ۱۴۸ ..... ۱-۲-۳-۴. ربا و رباخواری
- ۱۵۰ ..... الف. حکم ربا در قرآن
- ۱۵۱ ..... نتیجه گیری
- ۱۵۱ ..... ۲-۲-۳-۴. رشوه دهنده، گیرنده و واسطه آنان
- ۱۵۲ ..... نتیجه گیری
- ۱۵۲ ..... ۳-۲-۳-۴. تبانی کنندگان در معاملات
- ۱۵۳ ..... نتیجه گیری
- ۱۵۴ ..... ۴-۲-۳-۴. احتکار
- ۱۵۵ ..... نتیجه گیری
- ۱۵۵ ..... ۴-۴. لعن افعال اخلاقی (مفاسد اخلاقی)
- ۱۵۶ ..... ۱-۴-۴. لعن گناهان جنسی
- ۱۵۶ ..... ۱-۱-۴-۴. لعن گناهان جنسی عام
- ۱۵۶ ..... ۱-۱-۱-۴-۴. طلاق
- ۱۵۶ ..... الف. قسم به طلاق
- ۱۵۷ ..... ب. محلل (یا تیس مستعار)
- ۱۵۸ ..... ۲-۱-۱-۴-۴. نگاه به عورت دیگران
- ۱۵۹ ..... ۳-۱-۱-۴-۴. زنان مرد نما و مردان زن نما
- ۱۶۰ ..... نتیجه گیری
- ۱۶۰ ..... ۴-۱-۱-۴-۴. لعان
- ۱۶۱ ..... الف. لعان، حکمی خاص یا عام؟

- ب. تقیه در روایت ۱۶۱
- ج. قذف، عملی مذموم در قرآن و روایات ۱۶۲
- نتیجه گیری ۱۶۳
- ۴-۴-۱-۲. لعن گناهان جنسی خاص ۱۶۳
- ۴-۴-۱-۲-۱. لعن گناهان جنسی مردان ۱۶۳
- الف. لواط ۱۶۳
- نتیجه گیری ۱۶۴
- ب. نزدیکی از پشت با همسر ۱۶۴
- نتیجه گیری ۱۶۵
- ۴-۴-۱-۲-۲. لعن گناهان جنسی زنان ۱۶۶
- الف. زنان پوشیده برهنه ۱۶۶
- ب. آرایش و معطر کردن (برای نامحرمان و یا خارج از خانه) ۱۶۷
- نتیجه گیری ۱۶۸
- ج. واشمات، متفلجات، متنمصات، واصلات و جایگاه آن در شیعه ۱۶۸
- نتیجه گیری ۱۷۱
- د. اجازه دخول نامحرم بدون اذن و حضور شوهر ۱۷۲
- نتیجه گیری ۱۷۳
- ه. نشوز زن ۱۷۳
- نتیجه گیری ۱۷۴
- جمع بندی ۱۷۵
- جمع بندی نهایی ۱۷۸

۱۸۸	پیشنهادات
۱۹۰	منابع و مآخذ
۱۹۰	الف. منابع عربی
۲۰۳	ب. منابع فارسی
۲۰۴	ج. منابع اینترنتی

مقدمه

عقل انسان و عرف جامعه انسانی افرادی را که مرتکب ظلم شده و حقوق انسانی را زیر پا گذاشته و در زمین فساد و تباهی می‌کنند محکوم کرده و از کسانی که مرتکب چنین اعمالی می‌شوند و یا در ترویج و رشد فرهنگ آن تلاش می‌نمایند بیزاری خود را اعلام می‌کنند. در مقابل، دوستی و محبت و سپاس و تمجید خود را نسبت به عدالت خواهان و افراد صلح جو و حقیقت طلب ابراز می‌نمایند و این دو امر از خصایص انسان است. با توجه به این مطالب، فرهنگ نفرت و تکذیب دشمنان و محبت به دوستان امری فطری و طبیعی بوده و خشونت محسوب نمی‌شود.

در بعد تشریحی نیز، خداجویان در عین رأفت و مهربانی، از نظر و عقیده خود دفاع کرده و تساهل و تسامح را نمی‌پذیرند. چون اصل دنیا برای مؤمن بی ارزش است، ضررهای مادی دنیوی مهم نیست. اما خطای دشمنی که دین و سعادت ابدی را از انسان بگیرد، غیر قابل چشم‌پوشی است. مطابق فطرت انسانی باید با اولیای خدا دوستی کرد و با دشمنان خدا نیز دشمنی نمود و این عامل تکامل و سعادت آدمی است. اگر دشمنی با دشمنان خدا نباشد، به تدریج رفتار انسان با آنها دوستانه می‌شود و در اثر معاشرت، رفتار آنها را می‌پذیرد و حرف‌های آنان را قبول می‌کند و به تدریج شیطان دیگری مثل آنها می‌شود.

با تأمل در آیات لعن در قرآن کریم و روایات پیامبر 9 و ائمه اطهار: می‌توان گفت: لعن، یک ضرورت دینی به حساب می‌آید که هدفش حمایت از کیان اسلام از دست دشمنان داخلی و خارجی است و ماهیت آن در حقیقت، عبارت است از شعاری که باعث جدایی حق از باطل شده و موجب رسوایی دشمنان دین می‌شود و نماد برائت از طاغوت و ظالمان در هر زمان و هر مکان خواهد بود؛ لذا فهم و پرداختن به آن دارای ضرورت و اهمیت ویژه است. اما با این حال باید دانست بسیاری از گروه‌های به ظاهر مسلمان با برخی از شعارها قصد توهین و ایجاد تفرقه میان فریقین را دارند؛ لذا آگاهی و بصیرت از مقتضیات زمان و مکان در استعمال صحیح این شعارها بسیار مؤثر

است و باعث جلوگیری از اقدامات سوء این گروه‌ها شده و در اتحاد و تقریب مذاهب نقش بسزایی دارد.

در تحقیق حاضر، ابتدا به بررسی واژگانی لعن و لغات متقارب المعنی با آن پرداخته شده، سپس مسائل اختلافی و مفاهیم و احکام لعن میان فریقین مورد بررسی قرار گرفته است و در مرحله بعد مهم‌ترین احادیث نبوی ذیل موضوع لعن از منابع روایی فریقین استخراج، ترجمه و دسته بندی شده، سپس به شروح نگاشته شده ذیل روایات مراجعه و استنباط‌های علمای فریقین ذیل احادیث گردآوری و مورد تحلیل و بررسی قرار گرفته است. در هر یک از احادیث، به یک یا چند گروه از مصادیق لعن شده در لسان نبوی اشاره شده است و با مراجعه به دیگر روایات پیامبر 9 و یا اهل بیت : و یا شروح علمای فریقین بر این روایات، مفهوم و مراد لعن در روایات نبوی تبیین شد که در ذیل احادیث مورد واکاوی قرار گرفته است. از مطالب جمع آوری شده و تحلیل‌های محقق در انتهای هر دسته از احادیث، نتیجه گیری لازم اتخاذ و در انتهای هر فصل، به طور کلی نتایج فصول در کنار هم قید شدند و در پایان جمع بندی کلیه فصول نگارش شده است.

فصل اول

کلیات

۱-۱. تعریف مسأله

حبّ و بغض در وجود انسان دو نیروی بزرگی است که به علت هدفمند بودن، در اسلام به آن توجه زیادی شده است. عشق و محبت به مظهر خوبی‌ها بستر مناسبی برای نیل انسان به کمال و سعادت خواهد بود؛ هم چنین داشتن و ابراز بغض و نفرت از آن‌هایی که درجاتی از شقاوت و پستی را دارا هستند در حقیقت بیزاری از بدی‌ها و هر آن‌چه انسان را از خدا دور می‌کند است.

لعن به عنوان مصداقی از بغض و کینه و نفرت از همان ابتدای زندگی بشر در بین مردم شایع بوده و در دین اسلام و بین مسلمانان نیز هم چنان این امر رواج داشته و برخی برای ابراز بیزاری و نفرت خود به عملکرد برخی دیگر به لعن می‌پرداختند که لازم است نظر اسلام را در این زمینه جویا شد.

سنت عملی و قولی پیامبر 9 نیز گویای بیشترین مدارا و احترام و اکرام، نسبت به مخالفان و دشمنان بوده و کوچک‌ترین اهانت و برخورد نابه‌جایی از آن جناب حتی به دشمنان شان گزارش نشده است. اما در مقابل، لعن به عنوان سنتی در شارع مطرح بوده و در قرآن گروه‌هایی مورد لعن قرار گرفته و اهل بیت: نیز به عنوان قرآن ناطق و مجریان قرآن، گروه‌هایی را لعنت کرده اند که ستمگر بوده یا کتمان حقیقت کرده اند یا دین خدا را به بازی گرفته و در آن بدعت پدید آورده اند و ... و در برخی روایات امر به لعن نموده اند که خود دلیلی بر صحت و تأیید این کار و مشروعیت به کار بردن این واژه به صورت یک اصل است.

در ادعیه، زیارات و روایات معتبر شیعی نیز با لعن ظالمان تلاش شده است تا معیار دوستی و دشمنی و مفاهیمی که بتوان به کمک آن به کمال انسانی و رستگاری دست یافت ارائه گردد، مفاهیمی که نشانی حیات طیبه و پیروی درست از معارف دینی و آموزه‌های قرآنی را بیان نماید. معیارهایی را در لعنت نمودن اشاره کرده اند که برآمده از آیات بّین و صریح قرآن مجید است.

سنت و سیره نبوی 9 نیز شاهد این است که پیامبر 9 تعبیر "لعن" و مشتقات آن را در موارد بسیاری، حتی در خصوص مسلمانان و برخی از صحابه به سبب آزار و اذیت‌ها، بدعت‌ها و کارهای ناشایست آن‌ها به کار برده است. ایشان گاهی افراد مشخص و معینی مانند ابوسفیان،